

MAŁGORZATA BOJAŃCZYK
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

AUDYT WEWNĘTRZNY W RAMACH FUNDUSZY STRUKTURALNYCH

1. Wstęp

Obszary wiejskie w Polsce zajmują ok. 90 % obszaru kraju. Sektor rolny w Polsce ma bardzo duże znaczenie społeczno – gospodarcze, o dużo większe niż w krajach Europy Zachodniej. W Polsce wciąż istnieją regiony, gdzie rolnictwo pełni rolę jednego z głównych działów gospodarki, wpływającej na poziom ich rozwoju i standard życia mieszkańców. Mając na uwadze powyższe, możliwość korzystania z funduszy strukturalnych okazała się być szansą przełamania barier rozwojowych w rolnictwie i zapewniła konkurencyjności polskiego rolnictwa na Jednolitym Rynku Unii Europejskiej

Unia Europejska bardzo wiele oferuje, ale również wiele wymaga.⁵ Aby móc korzystać z miliardów euro, muszą być spełnione ściśle określone warunki. Jednym z nich jest przeprowadzanie audytów w jednostkach sektora finansów publicznych i innych jednostkach zajmujących się zarządzaniem funduszami strukturalnymi w odniesieniu do otrzymanych środków. Omawiana kwestia stanowiła przedmiot negocjacji akcesyjnych. Komisja Europejska uważała za niezbędne prawne uregulowanie kwestii audytu wewnętrznego. Negocjacje Polski z Unią spowodowały wprowadzenie audytu do pragmatyki sektora finansów publicznych. Od zapewnienia właściwej implementacji audytu wewnętrznego w ustanowionych ramach prawnych zależy bowiem poprawa wydajności i jakości zarządzania środkami publicznymi, w tym kierowanymi na rozwój agrobiznesu i obszarów wiejskich.

Biorąc pod uwagę ważność problematyki w niniejszym artykule ukazano podstawowe pojęcia audytu, cel, zakres i rolę audytu. Przedstawiono także podmioty uczestniczące w audycie wewnętrznym funduszy strukturalnych. W pracy skupiono się na zagadnieniach, które odzwierciedlą ideę audytu i sposób jego przeprowadzania. Autor skupia się także na przedstawieniu dokładnej metodyki audytu wewnętrznego, tj., planowaniu i sposobie realizacji audytu oraz podstawach i uwarunkowaniach praw-

nych jego przeprowadzania. Zagadnienia te opracowano na podstawie literatury przedmiotów i dokumentów dotyczących omawianej problematyki. Cel artykułu ma zarówno charakter poznawczy, jak i aplikacyjny.

2. Audyt w świetle ustawodawstwa i literatury przedmiotu

Audyt jest badaniem następczym transakcji, procedury, sprawozdania w celu weryfikacji pod kątem dokładności i skuteczności. W ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych [Ustawa 2005] audyt jest wyraźnie oddzielony od kontroli, jako element procedur sterujących i zarządczych. Rozróżnienie audytu od kontroli ma na celu dopasowanie polskiej terminologii fachowej do terminologii międzynarodowej oraz usunięcie nieporozumień znaczeniowych. Metodyka audytu opiera się na standardach określonych przez Ministra Finansów oraz standardach międzynarodowych. Audyt funduszy strukturalnych przeprowadza się przede wszystkim w celu weryfikacji efektywności wdrożonych systemów zarządzania i kontroli oraz deklaracji wydatków dokonywanych na różnych szczeblach. Audyt obejmuje wszelkie działania prowadzone przez daną organizację, bądź przez jednostki, za które dana organizacja jest odpowiedzialna. Obowiązki kierownika odpowiedzialnego za audyt obejmują badanie i identyfikowanie zakresu obszaru podlegającego audytowi oraz podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia tego obszaru w razie potrzeby.

W zależności od potrzeb, audyt może przybrać formę audytu zewnętrznego oraz audytu wewnętrznego. *Audyt zewnętrzny* to taki, który jest przeprowadzany przez instytucje niezależne od kierownictwa jednostki poddawanej audytowi lub jest zlecany przez samą jednostkę lub organ nadzoru, podmiotowi zewnętrznemu, np. firmie audytorskiej. *Audyt wewnętrzny* natomiast zgodnie z ustawą z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych [Ustawa 2005] jest to ogół działań obejmujących niezależne badanie systemów zarządzania i kontroli w jednostce, w tym procedur kontroli finansowej, w wyniku których kierownik jednostki uzyskuje obiektywną i niezależną ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności tych systemów. Ocena ta dotyczy w szczególności zgodności prowadzonej działalności z przepisami prawa oraz obowiązującymi w jednostce procedurami wewnętrznymi, efektywności i gospodarności podejmowanych działań w zakresie systemów zarządzania i kontroli oraz

wiarygodności sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z wykonania budżetu. Są to również czynności doradcze, w tym składanie wniosków, mające na celu usprawnienie funkcjonowania jednostki. Ocena taka pomaga organizacji w osiągnięciu jej celów poprzez wprowadzenie systematycznego i zdyscyplinowanego podejścia do poznania sposobu działania podmiotów oraz udoskonalenia efektywności procesów zarządzania ryzykiem, procesów kontroli i nadzoru (Czerwiński 2005; Kisiel 2005).

Audyt wewnętrzny może być przeprowadzany w postaci (Czerwiński 2005):

- *audytu finansowego*, polegającego na badaniu dowodów księgowych oraz zapisów w księgach rachunkowych,
- *audytu systemu*, polegającego na ocenie gromadzenia środków publicznych i dysponowania nimi oraz gospodarowania mieniem,
- *audytu działalności*, polegającego na ocenie efektywności (skuteczności) i gospodarności zarządzania finansowego.

Audyt wewnętrzny powinien – poprzez wyznaczone mu cele — maksymalizować korzyści wynikające z jego zaangażowania. Celami audytu wewnętrznego są:

- identyfikacja i analiza ryzyk związanych z działalnością jednostki, a w szczególności ocena efektywności zarządzania ryzykiem oraz ocena systemu kontroli wewnętrznej,
- wyrażanie opinii na temat skuteczności mechanizmów kontrolnych w badanym systemie,
- dostarczanie kierownikowi jednostki, w oparciu o ocenę systemu kontroli wewnętrznej, zapewnienia, że jednostka działa prawidłowo,
- składanie sprawozdań z poczynionych ustaleń, oraz tam gdzie jest to właściwe, przedstawianie uwag i wniosków dotyczących poprawy skuteczności działania jednostki w danym obszarze.

Głównym celem audytu funduszy strukturalnych jest zapewnienie, że systemy zarządzania i kontroli są adekwatne i efektywne oraz sprawdzają się w praktyce. Audyt systemów zarządzania i kontroli programów finansowanych przez Unię Europejską ma na celu ustalenie, czy (Kisiel 2005):

- systemy działają efektywnie w celu zapobiegania stratom i nadużyciom,
- błędy i nadużycia są wykrywane i korygowane,
- projekty finansowane pozostają dostępne przez cały okres trwania działań,

- cele projektów są realizowane,
- żądania zwrotu wydatków spełniają wymagania i są zgodne z planem finansowym.

Systemy kontroli powinny zapewnić, aby kwoty przedstawione do refundacji we wniosku o płatność składanym do Komisji Europejskiej były prawidłowe. Rolą systemów kontroli jest więc zapobieganie, wykrywanie i korygowanie błędów oraz nadużyć. Rolą audytu jest także ocena, czy systemy te spełniają swoje zadania. W związku z tym należy zapewnić właściwe wdrażanie programów pomocy, potwierdzić zasadność prefinansowania, refinansowania i płatności końcowych (ostatecznych) opartych na rzeczywiście dokonanych wydatkach, zapewnić wystarczającą ścieżkę audytu, określić podział odpowiedzialności pomiędzy pracowników i komórki organizacyjne, umożliwić identyfikację słabych punktów i ryzyk w realizacji projektów oraz zapewnić realizację działań korygujących w celu wyeliminowania słabych punktów, ryzyk lub nadużyć zidentyfikowanych w trakcie wykonywania projektu.

3. Metodyka audytu wewnętrznego w Polsce – planowanie i sposób realizacji audytu

Zgodnie z art. 53. 1. ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104) audyt wewnętrzny przeprowadza się na podstawie rocznego planu audytu wewnętrznego jednostki sektora finansów publicznych, zwanego dalej planem audytu. W uzasadnionych przypadkach audyt wewnętrzny może zostać przeprowadzony poza planem audytu. W odniesieniu do wymagań wynikających z wymagań związanych z wykorzystaniem funduszy audyt wewnętrzny powinien w swoim planie rocznym uwzględnić zadania:

1. Identyfikacja ryzyk wynikających z uczestniczenia w projektach. Ryzyka te są różne dla różnych instytucji. Dla instytucji zarządzających, płatniczych, pośredniczących i wdrażających są to ryzyka, które mogą doprowadzić do niewypełnienia istotnych kryteriów. Dla beneficjentów końcowych są to ryzyka, które mogą spowodować odrzucenie projektów lub doprowadzić do odrzucenia wniosku o płatność, czy też przekroczenia terminu realizacji inwestycji. Audyt wewnętrzny może i powinien współdziałać z kadrą kierowniczą w identyfikacji ryzyk,

gdyż jest to jeden z elementów cyklu zarządzania ryzykiem, za który odpowiada kierownictwo jednostki sektora finansów publicznych.

2. Identyfikacja systemów funkcjonalnych, które obsługują fundusze. Systemy te będą przedmiotem analizy ryzyka i niektóre w wyniku przeprowadzonej analizy będą tematami zadań audytowych do zrealizowania w danym roku.
3. Ocena wszystkich procedur, do tego plany kontroli i ścieżki audytu. Dobrym rozwiązaniem jest więc wykonanie tych dokumentów przed przystąpieniem do oceny procedur. Plan kontroli pozwala ocenić wyłącznie czy procedura spełnia wymagania wynikające z przepisów. Do oceny racjonalności procedur należy wykorzystać diagramy i ścieżki audytu.
4. Audyt oceniający przygotowanie instytucji do wykonania powierzonych jej zadań lub do realizacji projektów (audyt zgodności). W przypadku wykonywania takiego audytu przydatne metody to m. in.:
 - cykliczne wysyłanie kwestionariuszy samooceny,
 - wykorzystanie planów kontroli do samooceny stopnia wypełnienia wymagań ustawowych.

Szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania audytu wewnętrznego, a w szczególności szczegółowe warunki planowania audytu wewnętrznego, w tym wzór planu audytu, sposób dokumentowania wyników audytu wewnętrznego, sposób współpracy z pracownikami komórki, w której jest przeprowadzany audyt wewnętrzny oraz tryb sporządzania oraz elementy sprawozdania z przeprowadzenia audytu wewnętrznego, z uwzględnieniem powszechnie uznawanych standardów, określa rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu przeprowadzania audytu wewnętrznego (Dz. U. Nr 66 poz. 406). Przepisy ww. rozporządzenia odnoszą się również do audytu w ramach funduszy strukturalnych

4. Podstawy i uwarunkowania prawne przeprowadzenia audytu wewnętrznego rolnych funduszy strukturalnych

Ze względu na fakt, że w funduszach strukturalnych uczestniczy wiele organizacji sektora publicznego i prywatnego, postępowanie audytowe w sprawach wydatków wspieranych przez fundusze ma charakter złożony.

Główne organy zaangażowane m.in. w audyt wewnętrzny funduszy strukturalnych to:

1. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF);
2. Europejski Trybunał Audytorów;
3. Służby Komisji Europejskiej;
4. Służby audytu wewnętrznego państw członkowskich;
5. Najwyższe organa kontroli państw członkowskich;
6. Audytorzy prywatni (zewnętrzni).

Podstawowe ramy prawne dotyczące systemów zarządzania i kontroli realizowanych przez państwa członkowskie są zawarte w dwóch unijnych aktach prawnych. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Unii Europejskiej Nr 1260/1999 ustanawiającym szczegółowe przepisy dotyczące funduszy strukturalnych (Dz. Urz. L 161/1 z 26.06.1999), państwa członkowskie winny przyjąć na siebie odpowiedzialność za finansową kontrolę pomocy poprzez:

- weryfikacją, że systemy zarządzania i kontroli zostały zaprojektowane i są realizowane w taki sposób, by zapewnić efektywne i właściwe użytkowanie funduszy Wspólnoty,
- zapewnienie Komisji Europejskiej opisu systemów zarządzania i kontroli,
- zapewnienie, że fundusze są wydatkowane zgodnie ze wszystkimi obowiązującymi zasadami wspólnotowymi oraz zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansowego,
- poświadczenie, że deklaracje o wydatkach składane do Komisji są dokładne i opierają się o weryfikowalne dokumenty źródłowe,
- zapobieganie, wykrywanie i naprawianie nieprawidłowości,
- przedstawienie Komisji deklaracji uznania wydatków.

Rozporządzenie Komisji Unii Europejskiej Nr 438/2001/WE z dnia 2 marca 2001 r., ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) Nr 1260/1999 dotyczącego zarządzania i systemów kontroli pomocy udzielanej w ramach funduszy strukturalnych (Dz. Urz. L 063 z 03.03.2001), określa kluczowe zasady funkcjonowania systemów zarządzania oraz kontroli Instytucji Zarządzających, Płatniczych i Pośredniczących, na które składają się:

- jasne zdefiniowanie funkcji,
- jasny podział funkcji,
- odpowiednie rozdzielenie funkcji,

- efektywne systemy dla zapewnienia odpowiedniego wypełniania funkcji,
- wymogi składania raportów na temat realizacji zadań i zastosowanych środków.

Audyt wewnętrzny w jednostkach sektora finansów publicznych, a więc również w jednostkach zarządzających funduszami strukturalnymi, powinien działać zgodnie z zapisami zgodnie z zapisami komunikatu Ministra Finansów nr 16 z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie ogłoszenia "Kodeksu etyki audytora wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych" oraz powinien stosować:

- „Standardy kontroli wewnętrznej w Komisji Europejskiej”, opracowane przez Komisję Europejską, Dyрекcję Generalną ds. Budżetu,
- „Kontrola wewnętrzna – zintegrowana koncepcja ramowa”, raport opracowany przez Komitet Organizacji Sponsorujących Komisję Treadway (COSO),
- „Wytyczne w sprawie standardów kontroli wewnętrznej”, przyjęte przez Międzynarodową Organizację Najwyższych Organów Audytu (INTOSAI),
- „Standardy kontroli wewnętrznej w rządzie federalnym”, opracowane przez Najwyższy Urząd Kontroli w Stanach Zjednoczonych (GAO).

Wykonując swój zawód, audytor wewnętrzny powinien pracować w oparciu o następujące zasady wewnętrzne (Bakalarska i Czerwiński 2004):

1. **Niezależność** – Audytor wewnętrzny powinien być niezależny, zarówno w sferze organizacyjnej jak i operacyjnej swojej działalności. Musi mieć zagwarantowany nieograniczony dostęp do wszelkich dokumentów, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, do wszystkich pracowników oraz wszelkich innych źródeł informacji potrzebnych do przeprowadzenia audytu, nie może on również brać udziału w działalności operacyjnej jednostki.
2. **Obiektywizm** – obowiązkiem audytora wewnętrznego jest ustalenie stanu faktycznego, zachowując obiektywizm podczas przeprowadzania zadania audytowego, formułując swoje oceny w oparciu o fakty, w sposób bezstronny i wolny od uprzedzeń oraz unikać konfliktu interesów. W przypadku gdy audytor wewnętrzny bierze udział w innych działaniach niż czynności audytowe, działania te nie mogą prowadzić do konfliktu interesów. W szczególności należy wykluczyć z zakresu

Sformatowano: Punktowane +
cm + Tabulator po: 0,63 cm + W
0,6 cm, Do lewej + Nie w 0,63 cm

obowiązków audytora wewnętrznego takie zadania lub uprawnienia, które wchodzą w zakres zarządzania jednostką. Audytor wewnętrzny nie może dostosowywać swoich ocen dotyczących audytu wewnętrznego do oczekiwań innych osób. Zadania audytowe muszą być wykonywane w taki sposób, aby audytor wewnętrzny nie był stawiany w sytuacjach, w których mógłby czuć się niezdolny do wydawania obiektywnych opinii, zgodnych z jego umiejętnościami i wiedzą. Kierownik komórki audytu wewnętrznego powinien w taki sposób wyznaczać zadania audytowe pozostałym audytorom wewnętrznym, aby uniknąć potencjalnych konfliktów interesów lub stronniczości.

3. **Bezstronność** – Audytor wewnętrzny nie powinien, co najmniej przez dwa lata, oceniać działalności jednostki, za którą był uprzednio odpowiedzialny. Udział audytora wewnętrznego w badaniu działań, za które odpowiada kierownik komórki audytu wewnętrznego, powinien podlegać nadzorowi osoby niezatrudnionej w tej komórce.
4. **Rzetelność** – Audytor wewnętrzny powinien wykonywać swoje zadania w sposób rzetelny. Działania audytowe powinny być wykonywane w sposób rozważny, ale zdecydowany i skuteczny. Audytor wewnętrzny powinien sumiennie wykonywać swoje obowiązki, dążąc do osiągnięcia najlepszych rezultatów swojej pracy, mając na względzie wnikliwe oraz rozważne wykonywanie zadań. W swoim postępowaniu audytor wewnętrzny powinien być kreatywny, a wyznaczone zadania wykonywać z zaangażowaniem i z najlepszą wolą i wiedzą. Nie powinien uchylać się od przedstawiania kierownikowi jednostki wniosków mogących skutkować koniecznością podjęcia trudnych decyzji.
5. **Należyta staranność** – wszelkie działania audytora wewnętrznego powinny cechować się należyłą starannością. Zachowanie należytej staranności przez audytora wewnętrznego oznacza takie posługiwanie się posiadaną wiedzą, umiejętnościami i doświadczeniem, aby uzyskać kompetentną ocenę procesu lub stanu. Audytor wewnętrzny powinien zwracać uwagę na występowanie ryzyka, które może negatywnie wpłynąć na realizację zadań stojących przed jednostką. Jednakże działania audytora wewnętrznego, nawet wykonywane z należyłą starannością, nie gwarantują zidentyfikowania każdego ryzyka. Zmiany w obowiązującym prawie czy nowe zadania, jakie pojawią się przed jednostką, mogą obszarom działania jednostki uważanym dotychczas za bezpieczne nadać charakter wysokiego ryzyka. Jeżeli za-

istnieje taka sytuacja audytor wewnętrzny powinien wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie audytu wewnętrznego poza planem. Audytor wewnętrzny powinien działać z należytą starannością, uwzględniając:

- zakres pracy niezbędny do osiągnięcia celów wyznaczonych dla danego zadania,
- złożoność, istotność oraz znaczenie badanych spraw,
- adekwatność i efektywność procesów zarządzania ryzykiem, systemów kontroli wewnętrznej oraz procesów zarządzania jednostką,
- prawdopodobieństwo wystąpienia istotnych błędów, nieprawidłowości lub braku zgodności z przepisami,
- koszt zadania audytowego w stosunku do potencjalnych korzyści, które mogłyby zostać osiągnięte w związku z przedstawieniem wyników audytu.

Do wniosków audytor wewnętrzny powinien dochodzić po przeprowadzeniu wszechstronnych analiz, ocen i dyskusji z kompetentnymi pracownikami jednostki

6. **Profesjonalizm** – jednym z głównych celów audytora wewnętrznego jest dążenie do osiągnięcia najwyższego stopnia profesjonalizmu. Audytor wewnętrzny powinien posiadać wiedzę, umiejętności oraz kwalifikacje potrzebne do wykonywania swoich obowiązków. Audytor wewnętrzny powinien spełniać wysokie wymagania dotyczące umiejętności zawodowych, umiejętności postępowania z ludźmi oraz rozważnego i twórczego myślenia. Audytor wewnętrzny powinien dążyć do pełnej znajomości aktów prawnych dotyczących danego zadania audytowego oraz do poznania wszystkich okoliczności badanej sprawy. Audytor wewnętrzny powinien być zawsze przygotowany do uzasadnionych własnych decyzji i sposobu postępowania. Jeśli audytor wewnętrzny nie posiada wystarczającej wiedzy, umiejętności lub kwalifikacji niezbędnych do wykonania danych czynności audytowych, powinien wystąpić o wsparcie merytoryczne lub pomoc innych pracowników jednostki albo wystąpić z wnioskiem o powołanie rzeczoznawcy. Audytor wewnętrzny powinien posiadać odpowiednią wiedzę pozwalającą mu zidentyfikować znamiona naruszenia przepisów prawa, zwłaszcza naruszenia dyscypliny finansów publicznych. Jeśli w trakcie przeprowadzania audytu audytor wewnętrzny dostrzeże znamiona czynów, które według jego oceny kwalifikują się do wszczęcia

postępowania w zakresie dyscypliny finansów publicznych, postępowania karnego lub postępowania w sprawie o przestępstwo skarbowe i wykroczenie skarbowe, wówczas ma obowiązek o tym fakcie powiadomić odpowiednie organy. Audytor wewnętrzny ma obowiązek poszerzać swoją wiedzę, umiejętności oraz kwalifikacje poprzez stałe doskonalenie zawodowe. Kierownik jednostki powinien zapewnić odpowiednie środki na ten cel.

- 7. Jakość i efektywność wykonywanej pracy** – Audytor wewnętrzny powinien dążyć do przedstawiania kierownikowi jednostki uwag i wniosków, które umożliwią osiągnięcie lepszych efektów działalności jednostki, a przez to uzyskanie wartości dodanej. Wysoka jakość wykonywanej przez audytora wewnętrznego pracy i jej efektywność powinny mieć dla niego podstawowe znaczenie. Audytor wewnętrzny (kierownik komórki audytu wewnętrznego) powinien wprowadzić wewnętrzne procedury kontroli jakości mające na celu monitorowanie jakości wykonywanych prac oraz efektów, jakie przynoszą jednostce. Należy zawsze dążyć do zapewnienia zgodności działania audytu wewnętrznego ze standardami oraz wewnętrznymi procedurami. Oceny zewnętrzne dokonywane są przez wyspecjalizowaną w tym celu komórkę organizacyjną Ministerstwa Finansów lub przez inną jednostkę do tego upoważnioną. Podczas prezentacji wyników audytor wewnętrzny powinien każdorazowo informować kierownika jednostki o wynikach przeprowadzonych ocen wewnętrznych i zewnętrznych.

Zgodność ze standardami – w przypadku gdy działalność audytorów wewnętrznych jest zgodna ze standardami, zachęca się audytorów wewnętrznych do używania formuły "przeprowadzone zgodnie ze Standardami Audytu Wewnętrznego". Pomimo, że działalność audytu wewnętrznego powinna być w pełni zgodna ze Standardami mogą wystąpić przypadki odstępstw. Jeśli mają one wpływ na pracę audytora wewnętrznego, o każdym takim odstępstwie powinien być bezzwłocznie informowany kierownik jednostki. Utworzenie komórki audytu wewnętrznego lub stanowiska do spraw audytu wewnętrznego oraz zapewnienie organizacyjnej odrębności wykonywania przez nie zadań leży w kompetencji kierownika jednostki. Należy podkreślić, że kluczowe dla roli komórki audytu wewnętrznego jest jej niezależność od kierownictwa jednostki w zakresie planowania pracy zespołu, przeprowadzenia audytów i składania sprawozdań.

5. Przykład realizacji zadań audytowych w ramach rolnych funduszy strukturalnych

Potrzeba prowadzenia rolnej polityki strukturalnej na szczeblu wspólnotowym jest konsekwencją dużego zróżnicowania poziomu rozwoju społecznego i gospodarczego poszczególnych krajów członkowskich oraz istnienia jeszcze większych dysproporcji rozwojowych pomiędzy ich regionami. Jako przykład realizacji zadań audytowych można wskazać działania Instytucji Wdrażających Sektorowy Programem Operacyjnym „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 - 2006” – W umowach zwartych pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, działającym jako Instytucja Zarządzająca ww. Programem a Instytucjami Wdrażającymi określono obowiązki w zakresie audytu, w tym dotyczące przedstawiania Instytucji Zarządzającej m.in.:

- sprawozdania z wykonania planu audytu za rok poprzedni;
- planu audytu na rok następny;
- informacji o rozpoczęciu audytu i programie prac audytowych dla danego zadania audytowego;
- sprawozdań z przeprowadzonych prac audytowych niezwłocznie po zakończeniu danego zadania.

Audyt wewnętrzny w Instytucji Wdrażającej ma na celu m.in. poprawę efektywności i skuteczności mechanizmów kontroli wewnętrznej, poprawę efektywności wykorzystania zasobów oraz zmiany w procedurach, co przyczynia się do usprawnienia systemu wdrożeniowego. Ponadto, na wniosek Instytucji Zarządzającej, Instytucja Wdrażająca może przeprowadzić dodatkowe zadanie audytowe. Wszystkie raporty z audytu wewnętrznego analizowane są przez Instytucję Zarządzającą, a wyniki tej analizy stanowią podstawę do podejmowania decyzji w sprawie np. zmiany obowiązujących procedur.

5. Wnioski końcowe

Po przeanalizowaniu kwestii przygotowania Polski do realizacji zadań w ramach audytu funduszy strukturalnych można wysunąć następujący wniosek - Polska jest w stanie godnie reprezentować grupę zawodową

prowadzącą działalność audytową oraz w pełni dąży do profesjonalizmu w tej dziedzinie. Dowodem na to są przede wszystkim dobrze przygotowane i skoordynowane z ustawodawstwem unijnym akty prawne, które określają zasady funkcjonowania audytu wewnętrznego w ramach jednostek sektora finansów publicznych. Należy również podkreślić fakt uzyskania przez polskich audytorów wewnętrznych w czerwcu 2003 r. pełnego, bezwarunkowego członkostwa światowego Instytutu Audytorów Wewnętrznych (The Institute of Internal Auditors, The IIA). Dzięki przynależności do tej grupy zawodowej mamy możliwość korzystania z wiedzy, umiejętności, rozwiązań i doświadczeń oraz najlepszych praktyk w tym zawodzie sprawdzonych w każdych warunkach i przekazywania tej wiedzy wszystkim, którzy tego potrzebują.

Bibliografia

1. Bakalarska B., Czerwiński K. (2004): *Zasady wykorzystania funduszy strukturalnych i funduszu spójności*, Wyd. InfoAudit, Warszawa.
2. Czerwiński K. (2005), *Audyt wewnętrzny*: Wyd. InfoAudit, Warszawa.
3. Kisiel P. W. (2005): *Audyt funduszy unijnych*, Wyd. InfoAudit, Warszawa.
4. Komunikat Ministra Finansów nr 16 z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie ogłoszenia "Kodeksu etyki audytora wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych".
5. Materiały szkoleniowe „Kontrola i audyt wykorzystania funduszy unijnych”, Polski Instytut Kontroli Wewnętrznej, Warszawa 2006.
6. Rozporządzenie Rady Unii Europejskiej Nr 1260/1999/WE z 21 czerwca 1999 r. ustanawiające szczegółowe przepisy dotyczące funduszy strukturalnych (Dz. Urz. L 161/1 z 26.06.1999).
7. Rozporządzenie Komisji Unii Europejskiej Nr 438/2001/WE z dnia 2 marca 2001 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) Nr 1260/1999 w dotyczącego zarządzania i systemów kontroli pomocy udzielanej w ramach funduszy strukturalnych (Dz. Urz. L 063 z 03.03.2001).
8. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu przeprowadzania audytu wewnętrznego (Dz. U. Nr 66 poz. 406).
9. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.)

MAŁGORZATA BOJAŃCZYK
AUDYT WEWNĘTRZNY W RAMACH FUNDUSZY STRUKTURALNYCH

STRESZCZENIE

Aby móc korzystać z pomocy Funduszy Strukturalnych, muszą być spełnione ściśle określone warunki. Jednym z nich jest należyte wydatkowanie otrzymanych środków, a to związane jest z koniecznością przeprowadzania audytów w jednostkach sektora finansów publicznych i innymi jednostkami zajmującymi się zarządzaniem funduszami strukturalnymi. Możliwość korzystania z funduszy strukturalnych okazała się być szansą przełamania barier rozwojowych w rolnictwie i zapewniła konkurencyjności polskiego rolnictwa na Jednolitym Rynku Unii Europejskiej. W związku z tym w pracy omawiane są podstawowe pojęcia audytu, zakres, cel i rolę audytu. Przedstawiono również podmioty uczestniczące w audycie wewnętrznym funduszy strukturalnych. W pracy skupiono się na zagadnieniach, które odzwierciedlą ideę audytu i sposób jego przeprowadzania. Autor skupia się także na przedstawieniu dokładnej metodyki audytu wewnętrznego, tj., planowaniu i sposobie realizacji audytu oraz podstawach i uwarunkowaniach prawnych jego przeprowadzania.

MAŁGORZATA BOJAŃCZYK
INTERNAL AUDIT IN THE STRUCTURAL FUNDS
SUMMARY

To be able to benefit from the Structural Funds assistance, certain conditions must be strictly complied with. One of them is the proper disbursement of monies (resources) received, and this is related to the necessity of conducting audits in the public finance sector and in other entities involved in the structural funds management. The possibility of the use of structural funds has proved to be a chance of breaking development barriers in agriculture and ensured competitiveness of Polish agriculture on the Single Market of the European Union. In connection with this, basic concept of audit: it's scope, purpose and role are discussed in this paper. I introduce entities involved in the internal audit of the Structural Funds as well. The paper focuses on issues that reflect the idea of an audit and how it is carried out. The author focuses on presenting a thorough internal au-

dit methodology: planning and carrying out the auditing and bases and legal considerations of audit.